

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Л.В.Кузнєцова
“_5 травня_2018__р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси і кредит»

за темою: **«Банківське споживче кредитування в сучасних умовах»**

Виконавець

студентка 4 ЦЗФН 9 групи

Мамей К.О.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., професор

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузнєцова Л.В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

Метою дослідження є вивчення теоретичних засад банківського споживчого кредиту, визначення сучасних проблем організації процесів споживчого кредитування, а також розробка рекомендацій щодо покращення процесів управління ризиками споживчого кредитування.

Об'єктом дослідження є ринок споживчого банківського кредиту.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, методичних і практичних інструментів управління банківським споживчим кредитуванням в Україні.

Основними завданнями дипломної роботи є: дослідити сутність банківського споживчого кредиту, його види та ризики; розглянути нормативне забезпечення процесів здійснення банками споживчого кредитування в Україні; оцінити сучасний стан і основні проблеми розвитку кредитування банками населення України; проаналізувати результати споживчого кредитування ПАТ «МТБ»; визначити сутність та алгоритм політики розвитку споживчого кредитування; здійснити моделювання процесу управління ризиком споживчого кредиту; визначити основні проблеми та напрямки удосконалення банківського споживчого кредиту та методів управління відповідними ризиками.

За результатами дослідження сформульовані висновки для удосконалення процесу кредитування фізичних осіб на споживчі цілі та формування ефективної кредитної політики банку.

Одержані результати можуть бути використані при формуванні кредитної політики комерційного банку, зокрема у ПАТ «МТБ».

Рік виконання дипломної роботи 2017-2018

Рік захисту роботи 2018

Ключові слова: банк, кредитування, споживчий кредит, ризик, політика, кредитний портфель банку, кредитний комітет банку, ризики.

Дипломна робота містить 90 сторінок, 11 таблиць, 10 рисунків, список літератури з 63 найменувань.

ANNOTATION

The subject of the study is a set of theoretical, methodological, and applied aspects of consumer lending in Ukraine.

The object of research is consumer lending.

The purpose of the thesis is to substantiate theoretical and methodological, methodical and applied principles of consumer lending and develop practical recommendations for its improvement.

The tasks of the work are: study the theoretical foundations of consumer credit; characterize the factors influencing the development of consumer credit; consider the methodical aspects of the assessment of consumer lending indicators; to analyze the indices of consumer lending in "MTB"; to study consumer programs in Ukrainian banks.

According to the results of the study, an assessment of the creditworthiness of individuals in the provision of consumer loans with the addition of its basic provisions is proposed by a methodical approach based on the differentiation of valuation methods (from simple to complex) for different risk groups of borrowers. The application of such an approach will allow to quickly make decisions on granting loans and to objectively evaluate borrowers, which is relevant in conditions of increasing competition between banks; thus ensuring, on the one hand, proper return as a key parameter for realizing the interests of owners (shareholders) in the activities of the commercial bank, and from another - the optimal level of interest rate on consumer lending as the main factor, which determines the optimal balance of profit and risk, consistent with the interests depositors and borrowers themselves.

The results obtained can be used in research activities - for further research on this topic; in practice - in order to improve consumer lending in the bank and gain competitive advantage in the market; in the educational process - during lectures, seminars and practical classes.

Year of completion of the thesis – 2017 - 2018

Year of protection of work - 2018

Keywords: modeling, estimation of creditworthiness, scoring, consumer credit, individual,

Thesis contains 90 pages, 11 tables, 10 figures, a list of literature of 70 titles.

ЗМІСТ

стор .

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СПОЖИВЧИХ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТІВ.....	6
1.1. Теоретичні основи споживчого кредитування в сучасних умовах	6
1.2. Нормативно-правове регулювання процесів розвитку споживчого кредитування в Україні.....	13
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКОГО СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ	26
2.1. Аналіз процесів розвитку споживчого кредитування в Україні	26
2.2. Споживче кредитування ПАТ «МТБ Банк»	34
2.3. Політика кредитування фізичних осіб в комерційному банку	40
Висновки до другого розділу.....	51
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ	53
3.1. Скорингова модель як сучасний інструмент ризик-менеджменту споживчих кредитних операцій	53
3.2 Комплексна модель оцінки кредитоспроможності фізичних осіб на основі ранжирування.....	61
3.3 Розвиток інституційних засад управління ризиками споживчого кредитування.....	68
Висновки до третього розділу	80
ВИСНОВКИ	83
Список використаних джерел	82

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Споживче кредитування є одним із основних видів банківської діяльності, який відіграє важливу роль у задоволенні постійно зростаючих споживчих потреб громадян, не пов'язаних з їх підприємницькою діяльністю, в разі нестачі у них власних коштів та сприяє розвитку виробництва і соціально-економічному розвитку країни. Динамічний розвиток, різноманітність форм і видів споживчого кредиту свідчать про зацікавленість у ньому, як джерелі високих прибутків, з боку банків, а також про постійний попит з боку населення. Збільшення обсягів споживчого кредитування сприяє економічному зростанню.

Разом з тим, надання споживчих кредитів є достатньо ризиковим видом діяльності, а більшість ризиків, що пов'язані з ним, об'єктивно притаманні процесу споживчого кредитування. Тому подальший розвиток споживчого кредитування значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками, на які наражаються банки в процесі здійснення цього виду діяльності.

Упродовж останніх років роль споживчого кредиту в задоволенні потреб населення постійно зростає, що посилює його вплив на фінансові результати діяльності банків. Тому банки все більше уваги приділяють питанням управління ризиками споживчого кредитування, зокрема, кредитними та операційними. Проведений аналіз засвідчив, що окремі банки почали усвідомлювати важливість управління ризиками для розвитку свого бізнесу та розробляють і запроваджують чіткі процедури видачі кредитів, використовують відповідні інструменти і формують системи управління ризиками з урахуванням кращого світового досвіду.

Проблемам управління споживчим кредитуванням в науковій літературі приділяється значна увага. Вагомий внесок у її дослідження зробили провідні вітчизняні науковці: В.В. Вітлінський, О.В. Дзюблюк, С.Б. Єгоричева, В.В. Коваленко, Л.В. Кузнєцова, В.Д. Лагутін, Л.О. Примостка, Л.М. Рябініна, Н.П. Шульга та інші. Серед зарубіжних вчених, які досліджують цю проблему, слід назвати: О. Лаврушина, В. Лексіса, Ф. Мишкіна, Е. Ріда, К. Редхе, П. Роуза, Дж. Сінкі, С. Хью та інших.

Актуальність зазначених проблем та недостатній рівень вивчення

теоретичних засад споживчого кредиту в сучасних умовах зумовили вибір теми, окреслили об'єкт та предмет дослідження, його мету та основні завдання.

Метою дослідження є вивчення теоретичних засад банківського споживчого кредиту, визначення сучасних проблем організації процесів споживчого кредитування, а також розробка рекомендацій щодо покращення процесів управління ризиками споживчого кредитування.

Основними завданнями дипломної роботи є:

- дослідити сутність банківського споживчого кредиту, його види та ризики;
- розглянути нормативне забезпечення процесів здійснення банками споживчого кредитування в Україні;
- оцінити сучасний стан і основні проблеми розвитку кредитування банками населення України;
- проаналізувати результати споживчого кредитування ПАТ «МТБ»;
- визначити сутність та алгоритм політики розвитку споживчого кредитування;
- здійснити моделювання процесу управління ризиком споживчого кредиту;
- визначити основні проблеми та напрямки удосконалення банківського споживчого кредиту та методів управління відповідними ризиками.

Об'єктом дослідження є ринок споживчого банківського кредиту.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних положень, методичних і практичних інструментів управління банківським споживчим кредитуванням в Україні.

Методи дослідження. У роботі використано сукупність методів наукового пізнання, що дало можливість реалізувати поставлені цілі: застосовано такі методи дослідження: діалектичний – для розкриття сутності категорії кредиту, поняття банківських ризиків і методів управління ними; системний – при дослідженні результатів використання споживчого кредитування банками України та банком ПАТ «МТБ»; аналітичний – в процесі дослідження тенденцій розвитку банківського споживчого кредитування та оцінки кредитоспроможності

позичальників; економіко-статистичні методи – для розробки пропозицій щодо вдосконалення процесів управління ризиками.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють кредитні відносини, нагляд і управління банківськими ризиками споживчого кредитування, нормативні акти та статистичні дані Національного банку України, Державної служби статистики України, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених, періодичні видання, Інтернет-ресурси, офіційна звітність банків України.

ВИСНОВКИ

1 За результатами аналізу підходів до визначення сутності та змісту категорії «споживчий кредит» у частині уточнення об'єкта і суб'єкта кредитування, валюти кредиту, функцій та принципів кредитування визначено, що його слід розглядати як кредит, що надається банком або небанківською фінансово-кредитною установою фізичній особі – резиденту в національній валюті з урахуванням її кредитоспроможності для потреб, що не пов'язані з підприємницькою діяльністю, на умовах повернення, строковості та платності.

2. Кредитний ризик визначено як ймовірність реалізації негативного сценарію розвитку кредитних відносин, що полягає у зменшенні вартості або прибутковості частини активів банку через неповне або несвоєчасне виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитним договором. Доведено, що кредитний ризик тісно пов'язаний з економічними процесами, станом банківської системи та економіки в цілому.

3. Головними об'єктами регулювання ризику споживчого кредитування є: комплексний ризик; кредитний ризик, операційний ризик, ризик індивідуальних кредитів, ризик кредитного портфеля. Визначено, що кредитний ризик може проявити себе як на рівні окремої позики, так і на рівні кредитного портфеля, тоді як операційний ризик – на рівні джерел його виникнення.

4. У процесі управління ризиком споживчого кредитування банк повинен обрати одну із можливих стратегій: уникнення, прийняття або використання інструментів зниження його рівня. Ця стратегія повинна бути узгоджена зі стратегічною метою банку та його кредитною політикою.

5.3 метою систематизації інструментів мінімізації кредитного ризику в роботі розроблено їх класифікацію за суб'єктами управління і характером охоплення та проведено детальний аналіз можливого

використання. Визначено, що особливість прояву операційного ризику полягає у поєднанні сукупності чинників, що його формують. Проведено систематизацію та здійснено класифікацію інструментів мінімізації операційного ризику при споживчому кредитуванні з детальним описом умов використання кожного із них.

6. У системі управління ризиками банківського споживчого кредитування важливу роль відіграють інституційні чинники, які розподілені на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх чинників віднесено законодавче та нормативно-правове врегулювання процесу споживчого кредитування, а до внутрішніх – формування банками власної нормативної бази, створення відповідної організаційної та управлінської структури, розроблення регламентів здійснення окремих операцій і процедур, закріплення відповідальності за окремими підрозділами і фахівцями, запровадження систем матеріального і морального заохочення тощо, які банки реалізують в межах власної кредитної політики та узгоджені з чинним законодавством.

7. Головними напрямками інституційного забезпечення управління ризиками споживчого кредитування є надання кредиторам і позичальникам правових підстав, методів та інструментів для здійснення такого управління, зокрема, забезпечення можливості передбачати та уникати ризиків на ранніх стадіях підготовки договору та надання кредиту, встановлення взаємної відповідальності за належне виконання зобов'язань, розроблення та запровадження стандартів кредитування фізичних осіб, реструктуризацію кредитів, механізми стягнення несплаченої заборгованості з використанням послуг колекторських компаній, виконання судових приписів чи списання втрат банку в разі понесених збитків, а також запровадження інституту банкрутства фізичних осіб

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III // Урядовий кур'єр. — 2001. — 17 січня. — С.5—13.
2. Закон України «Про захист прав споживачів» від 1 грудня 2005 р. №3161-IV // Урядовий кур'єр. — 2006. - 18 січня. - С. 1-14.
3. Закон України «Про споживче кредитування» від 12 червня 2017 року.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг» від 22 вересня 2011 р. №3795-VI // Урядовий кур'єр. — 2011. — 2 листопада. — С.9-10.
5. Податковий кодекс України. — <http://rada.gov.ua>
6. Цивільний кодекс України: Офіційний текст. —К.:Кондор, 2003. — 400 с.
7. Андреева Е. Страхование возмездие//Деловая столица. — 2012. — 19 ноября. — С.12.
8. Банківські операції [Текст]: підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін. ; за заг. ред. А. М. Мороза. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
9. Банківські операції: підручник. — 3-тє вид., перероб. і доп. / А.М.Мороз, М.І. Савлук, М.Ф. Пуховкіна та ін.; За заг. ред.. А.М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2008. — 608с.
10. Банківські операції:підручник/За ред. О.В. Дзюблюка. — Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. — 696 с.
11. Бойко Н.М. Порівняльна характеристика договору позички та договору позики / Н.М. Бойко // Університетські наукові записки. – Хмельницький, 2014. – №10. – С. 57–63.
12. Бондар О.П. Банківське споживче кредитування населення / О.П. Бондар // Науковий вісник: Фінанси банки, інвестиції. – 2009. – №4 – С. 68-83.

13. Бондар, О. П. Банківське споживче кредитування населення [Електронний ресурс] / О. П. Бондар // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції Науковий журнал 2009. – № 4. – С. 68-83. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nvfb/2009_4/Magazine_04_09_st12_p68-83.pdf.
14. Бондаренко, Н. В. Сучасний стан кредитування комерційними банками фізичних осіб в Україні [Електронний ресурс] / Н. В. Бондаренко // Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. – 2014. – Вип. 85. – С. 242-248. – Режим доступу: [file:///C:/Users/admin/Downloads/zhpumus_2014_85_40%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/zhpumus_2014_85_40%20(1).pdf).
15. Ван Хорн Дж.С. Основы финансового менеджмента: пер. с англ. / Дж.С. Ван Хорн, Дж.М. Вахович. – 12-е изд. – М.: Вильямс, 2008. – 1232 с.
16. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія / В.В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко. – Київ: КНЕУ, 2004. – 480 с.
17. Вовк, В. Я. Кредитування і контроль [Текст]: навчальний посібник / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К.: Знання, 2008. – 463 с.
18. Галяєва, Л. Є. Проблеми розвитку банківського споживчого кредитування в Україні та Росії [Електронний ресурс] / Л. Є. Галяєва, Л. О. Гаряга // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2010. – № 3(9). – С. 186-190. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/VUbsNbU/2010_3/VUBSNBU9_p186-p190.pdf.
19. Гриньков Д. Не потребности / Д.Гриньков // Бизнес. — 2011. — №51. — С.30.
20. Гроші та кредит : підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2002. – 598 с.
21. Гроші та кредит [Текст]: підручник. – 5-те вид., без змін / М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін. ;За заг. ред. М. І. Савлука. – К.:

КНЕУ, 2008. – 744 с.

22. Гроші та кредит/За ред. М.І. Савлука. — К.: КНЕУ, 2011. — 589с.
23. Грошово-кредитна та фінансова статистика [Електронний ресурс].
– Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1.
24. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. –
Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097.
25. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
26. Динаміка курсів валют НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/curmetal/currency/search/form/period>.
27. Документ Базельського комітету з питань банківського нагляду «Принципи управління кредитним ризиком» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996_035.
28. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С.Стельмах (голова) та ін. — К.: Молодь, Ін Юре, 2001. — 680 с.
29. Єдиний реєстр бюро кредитних історій. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/fund/rateagencies>.
30. Звєряков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи [Текст] / М. І. Звєрякова, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - № 4. – С. 3 – 12.
31. Звєряков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М.І. Звєряков, В.В. Коваленко, О.С. Сергєєва. – К.: «Центр навчальної літератури», 2016. – 517 с.
32. Звєряков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Звєряков, В.В. Коваленко, О.С. Сергєєва. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
33. Zvieriakov, M.I., Zavadska, D.V. Model of intensive innovative

development: world experience of implementation and trends of formation in Ukraine
// Naukovyi Visnyk NNU, 2018, No 5, 155-166.

34. Івасів Б.С. Гроші та кредит : підручник / Б.С. Івасів. – Тернопіль: Карт-бланш, 2008. – 528 с.
35. Івченко І. Ю. Економічні ризики: Навчальний посібник / І. Ю. Івченко. – Київ: «Центр навчальної культури», 2004. – 304 с.
36. Ігнатенко А.В., К.А. Чигирин].–К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008.- 480 с.
37. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 № 168.
38. Інформація про функціонування ЄІС «Реєстр позичальників». Національний банк України. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36809&cat_id=36799.
39. Камінський А. С. Експертна модель кредитного скорингу позичальника банку / А. С. Камінський // Банківська справа. – 2006. - № 1. – С.75 - 81.
40. Кредитування та ризики: навчальний посібник / [М.П. Денисенко, В.М. Домрачев, В.Г. Кабанов, 2014.-236 с.
41. Кредиты наличными и кредиты под залог в банках Украины - рейтинги потребительских кредитов [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/rejtingi.
42. Криклій О.А. Управління кредитним ризиком банку: монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – 86 с.
43. Кузнецова Л.В. Кредитний менеджмент: підручник. — Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. — 332с.
44. Макроекономічні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23487024&cat_id=57896#1.
45. Мамонтов А. Неразумной осторожности вопреки / А. Мамонтов // Банковская практика за рубежом. – 2017. – №12. – С. 35-41.
46. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов

капитала: Уточненные рамочные подходы. Базельский комитет по банковскому надзору. Банк международных расчетов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rrms.ru/files/upload/RiskalisBazel.pdf>.

47. Методологічні коментарі для користувачів щодо програми та системи показників вибіркового обстеження умов життя домогосподарств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/koment/koment_dom_gosp.htm.

48. Міщенко, В. І. Сучасна практика споживчого кредитування в Україні [Текст] / В. І. Міщенко, О. А. Шаповал // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 11. – С. 3-9.

49. Опитування про умови кредитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=2023143.

50. Осадчий, Є. Сучасний стан та проблеми банківського споживчого кредитування в Україні [Текст] / Є. Осадчий // Ринок цінних паперів України. – 2016. – № 11-12. – С. 97-102.

51. Основні принципи ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45251>.

52. Остапчук Я.М. Класифікація банківського кредиту: позичка, позика, депозит / Я.М. Остапчук // Фінансовий простір. – 2015. – №3. – С. 308–315.

53. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

54. Офіційний сайт ПАТ «МТБ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://marfinbank.ua/>

55. Охріменко І.Б. Споживчий кредит в Україні: реалії та перспективи розвитку: дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / І.Б. Охріменко. – К., 2015. – 289 с.

56. Павлюк С.М. Кредитні ризики та управління ними / С.М. Павлюк // Фінанси України. – 2015. – № 11. – С. 105-111.

57. Пернарівський О. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків / О. Пернарівський // Вісник НБУ. – 2014. – №4. – С. 44-48.

58. Перше всеукраїнське бюро кредитних історій. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pvbki.com/ukr/organizations/advantages/info_base.
59. Показники банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442.
60. Про розміщення Пам'ятки позичальника банку за споживчим кредитом : Лист Департаменту нормативно-методологічного забезпечення банківського регулювання та нагляду НБУ від 10.11.2008 №40-511/4640 [Електронний ресурс].
61. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII 4640 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>
62. Пять проблем для банковской системы в 2016 году // Простобанк Консалтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.prostobank.ua/depozity/stati/pyat_problem_dlya_bankovskoy_sistemy_v_2016_godu.
63. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v5577500-08>
64. Хохлов Н. В. Управление риском / Н. В. Хохлов.– М.: ЮНИТИ, 2017. – 239 с.
65. Чернов В. А. Анализ коммерческого риска / В. А. Чернов.– М.: Финансы и статистика, 2016. – 128 с.
66. Шевалдіна, В. Г. Сучасний стан кредитування населення в Україні [Електронний ресурс] /В. Г. Шевалдіна // Фінанси, облік і аудит. – 2017. – Випуск 1 (21). – С. 171-180. – Режим доступу: file:///C:/Users/admin/Downloads/Foa_2017_1_23.pdf.
67. Шейко, О. П. Тенденції розвитку споживчого кредитування в Україні [Текст] / О. П. Шейко // Вісник ОНУ імені Мечникова. – 2017. – Т. 19. Вип. 1/2. – С. 149-153. – Режим доступу: http://visnyk.onu.od.ua/journal/2017_19_1_2/41.pdf.